

om det Forslag, jeg har hørt den Ære at forelægge for det høje Thing, og da jeg nu har hørt dem her fremsatte af det ærede Medlem, der nys talte, har jeg troet allerede paa Sagens nærværende Stadium at burde udtale mig saa klart som muligt, for at Debatten kan blive bragt tilbage til det, som jeg tror, rigtige Spor. Det er blevet fremhævet fra flere Sider, hvor stor en Betydning, man har tillagt dette Forslag. Man har betragtet det som en Indledning til eller en Betingelse for en bedre Samarbejden mellem Regjering og Folkething, end der hidtil har været Tilfældet, ja man har endog forleden Dag erklæret, at, efter at Lovforslaget var fremkommet, maatte man antage, at alt Daab var udelukket om Tilvebringelsen af Betingelserne for en saadan Samarbejden. Fra anden Side har det imidlertid ikke manglet paa Behreidelser imod mig, fordi jeg er gaaet saa vidt i min Smødelommen i dette Lovforslag, som jeg er gaaet. Man har sagt mig, at jeg har traadt Kirkens Ret og derved store Interesser for nær ved de Indrømmelser, jeg har gjort, og man har behreidet mig, at, naar Sagen kom til videre Forhandling, vilde der sikkert reise sig temmelig store Vanskeligheder for dens Gjennemførelse. Jeg befinder mig saaledes som en Mand, der staar midt imellem to stridende Parter og søger at mægle dem imellem, men saar Utaal fra begge Sider. Jeg skal imidlertid finde min Løst i det Daab, at der netop i den Omstændighed, at begge Parter ere misfornøjede med Loven eller mindre tilfredse med den, dog maasse kunde ligge en lille Hentydning til, at det Forslag, jeg har hørt den Ære at forelægge, ikke hviler paa saa ganske urigtige Grundfæstninger endda. Jeg skal tillade mig at gjenkalde i det høje Things Forbring, at denne Sag, hvad jo Alle i øvrigt vide, er forbunden med overordentlig store Vanskeligheder. Vi have feiret vor Grundlovs femogtyveaarige Tilværelse, og hidtil have vi dog ikke faaet tilvebragt nogen Ordning af de kirkelige Forhold, ei heller nogen Ordning af Præsteres Lønningsforhold her i Landet, saaledes at der altsaa efter en saa lang Tids Forløb endnu er omtrent 1000 Præster, hvis Lønningsforhold ordnes uden nogen direkte Medvirking fra Rigsdagens Side. Kirkens Midler styres altsaa endnu, uden at Rigsdagen i sinantiel Henseende har nogen Indflydelse derpaa. Alt kan ordnes ad administrativt Vej, skjøndt de Herrer vide, hvor mange Anstrengelser der er gjort for at ordne dette Forhold, hvor mange Kamppe der er blevet ført, og det er dog efter 25 Aars Forløb blevet omtrent, som det var. Det vil saaledes være klart for enhver Uhiblet, at der ved Ordningen af denne Sag frembyder sig store Vanskeligheder; thi hvis dette ikke havde været Tilfældet, vilde Sagen jo forlængst have været ordnet. Som bekendt staa de stærkeste Modsetninger her imod hinanden.

Paa den ene Side paastaas det, at Kirken har Ret til de Midler, som ved milde og private Gaver og til forskellige Læder paa forskellige Maade ere henlagte til Kirkerne og til Præsterne, og man paastaar derfor, at man ikke bør ordne et saadant Forhold, inden Kirkens Forfatning i Henshold til Grundloven er blevet fastsat ved Lov. Paa den anden Side paastaas det, at Alt, hvad der saaledes er bleven henlagt til Kirken, ligesom er en ren og bar Statsejendom, at Staten har fuldstændig Ret til at disponere derover, at Staten har Ret til at stille Præsterne aldeles saaledes som Statens øvrige Embedsmænd, medens der fra den modsatte Side hævdes, at Præsterne tillige ere Menighedens Embedsmænd og som saadanne staa i et ganske andet Forhold til Staten end andre Embedsmænd. Naar Regjeringen altsaa har villet søge at ordne en saadan Sag, har den maattet gaa omtrent midt imellem disse saa høist forskellige Ansuelser. Fra Regjeringens Side har der jo været gjort store Anstrengelser i saa Henseende. Der har været nedsat en Kirkekommission, og efter denne Kirkekommissions Forhandlinger er der Tid efter anden af Regjeringen fremlagt forskellige Lovforslag for Rigsdagen, som imidlertid ikke ere gaaede igjennem. Regjeringen har bestandig vist større og større Smødelommen; Regjeringen er vegen paa de Satser, som Kirkekommissionen havde foreslaaet med Hensyn til Præsteres Lønning; den er vegen fra 520 Ldr. Byg til 480, 420 og omsider til 400 Ldr. Med Hensyn til Præstegaardsjorderne har det jo oprindeligt været forudsat, at Præstegaardene omtrentlig skulde have en Størrelse som en almindelig Bondegaard, medens man nu er kommen ned til, at Præstegaardene ikke skulde være større end et Boelssted paa Landet. Omsider blev der erhvervet ligesom et Slags Kompromis mellem de forskellige Ansuelser, der have gjort sig gjældende i denne Sag, idet Folkethinget og Landstthinget gennem et Fællesudvalg fremlagde et Forslag, der imidlertid ikke vandt Flertal i dette Thing, men som har været Grundlaget for det Forslag, som den forrige Kirkeminister fremlagde og som ligeledes i visse Punkter har været Grundlag for mit nye Forslag. Det nævnte tidligere Forslag har man, saaledes som det er blevet fremhævet af den forrige ærede Aaler, imidlertid modsat sig paa et Par Punkter. Det ene af dem var det, at Præsteres Løn beregnedes efter Byg, og det andet var fornemmelig det, at der efter det Kompromis, jeg omtalte, var bestemt en særlig Fond, over hvis Midler der kun kunde disponeres ved særlig Lov. For mig stillede Dørgaven sig altsaa saaledes muligen at ordne Sagen ad den praktiske Vej, ved ikke endelig at foregribe Noget af de store Spørgsmaal, som i Tidernes Løb have knyttet sig til disse Forslag, ved saa vidt muligt at omgaa dem og kun komme til det Resultat, at den uforholdsmæssige Fordeling, der var i Præsteembedernes Lønning, kunde blive ord-